

Il·lustració Catalana

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY X

BARCELONA 1er DECEMBRE 1912

N.º 495

LO CONGRÉS DE MÚSICA SAGRADA

LOS PRELATS QU'HAN PRESIDIT EL CONGRÉS

BISBE D'ASTORGA

ARQUEBISBE DE SEVILLA

ARQUEBISBE DE VALENCIA

ARQUEBISBE DE VALLADOLID

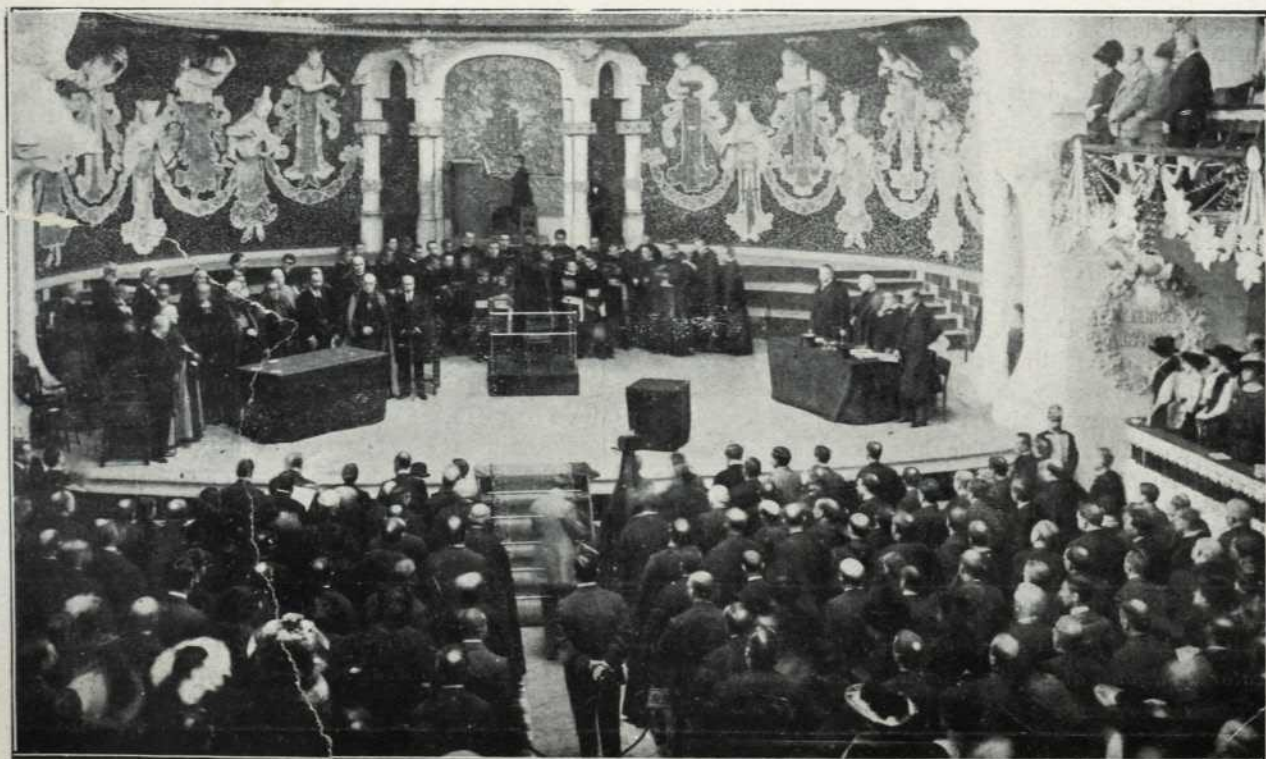
BISBE DE VICH

BISBE DE BARCELONA

BISBE DE GERONA

ABAT DE MONTSERRAT

BISBE DE SOLSONA

LA SESSIÓ INAUGURAL, EN LO MOMENT DE CANTARSE'L «TU ES PETRUS»
DE VICTORIA PELS ELEMENTS DE LES CAPELLES DE LES IGLESIES DE BARCELONA DIRIGITS PER MOSSEN JOSEPH MASVIDAL

UNA DE LES SESSIONS PRIVADES QU'HA TINGUT EL CONGRÉS AL HEMICICLE DEL ORFEÓ CATALÀ

Que'l Tercer Congrés Nacional de Música Sagrada ha obtingut un èxit complert, es cosa sabuda de tothom, y nosaltres no fem més que consignarho com un fet d'importancia ocorregut en la nostra capital. Lo que volem remarcar especialment en aquestes planes es qu'aquest èxit s'ha degut principalment als elements nostres y que, a fi de comptes, la gloria d'aquest Congrés ha sigut la gloria de Catalunya y dels seus mestres y dels seus orfeons y capelles, y sobretot del nostre Orfeó Català. Ningú se n'ha de sentir mortificat: tots han complert admirablement; individus y entitats han representat dignament la cultura musical de la nostra terra; però la més alta representació l'han portada, y no es estrany, l'Orfeó Català y'l Mestre Millet.

Nosaltres al agrahir als digníssims Prelats qu'han presidit el Congrés l'honra feta a la nostra Ciutat, y als iniciadors y organitzadors del Congrés el lluhiment que li han donat, felicitem de tot cor als conferenciants y als mestres y coristes que tan be han fet quedar el nom de la nostra patria; a tots els dediquem aquestes planes de gravats, embellides ab uns quants fragments de la conferencia emocionant d'en Lluís Millet.

JO compararia'ls dos cants — el gregorià y el popular — ab les dues germanes del Evangeli, Maria y Marta: enamorades de Jesús totes dues; mes, Maria, ab l'enamorament més alt de l'ànima; Marta, feynadora, distreta sovint ab coses més baxes, amonestada per Jesús per les reconvençions que feya a Maria en ses inefables contemplacions.

«Marta, Marta, estàs ansiosa y t'inquietes per massa coses. Una sola no més es necessaria. Maria ha escullida la millor part, que no li serà llevada.»

Però Jesús l'estimava a Marta, y la Iglesia guardadora de la fè pel poble, havent prè d'ell els elements naturals per sa virginitat més propicis y més dignes a l'acció sobrenatural, a ell s'ha abaxat

amorosament y ab el seu llenguatge senzill li ha parlat pera salvarlo de caure en la mentida del enteniment y del cor.

En els temps moderns, que'l rebaxament moral ha arribat tan avall, que'ls sentiments nobles se troben ab la fè debilitada ò perduda, ab el desviament del enteniment que treu to'a dignitat al home; en aquesta època nostra, dich, l'art per força s'ha de trobar desorientat, sense ales pera volar; y sobretot l'art natural, l'art popular, inevitablement s'ha d'arrossegar en els ritmes y cantarelles vulgars y sensuals. Oh, quína pesta'ls cants de nostres carrers y places! Còm al sentirlos nos fan enrogir de vergonya als que guardem sentiments cristians y

creyem en l'art noble y dignificador del home! Còm la tonada acanallada ja traslluheix la obcenitat del text! Nó, axò no es el cant popular, el cant tradicional que desde allunyades centuries es com la flor de les penes y alegries del poble, que viu en plena natura, en les montanyes, en les valls frondoses, ò aprop la blavor del mar amplíssim. Però avuy día, la tonada de ciutat, la tonada de café-concert invadeix desvergonyidament els poblets y les masies, y fins, oh tristesa! en els cims de nostres montanyes més altes, en les aïraus dels nostres Pirineus, sentim la cansó infamanta, bordellera, ressonant com un renech en mitx de la sublim obra de Deu. Y mentrestant, el cant noblement popular, el

IL·LUSTRACIÓ CATALANA — Societat anònima. — No haventse pogut celebrar la Junta General anunciada pera'l dia 25 del passat Novembre per falta de nombre suficient d'accions representades, tindrà lloch la de segona convocatoria'l dijous, dia 5 d'aquest mes, a les 10 del matí, en lo local social — Mallorca, 287, — sia'l que's vulla'l nombre d'accionistes presents.

que porta la fesomia de nostres avis, l'accent de nostres mares, el que té'l posat de nostres montanyes, la puresa de nostre cel y la sanitat de nostre mar, aquest que fa olor de pà moreno y té fortalesa del vi del Priorat, aquest se mor, se mor quietament, com els vells molt vells que la vida se'ls hi acaba com un llum sense oli.

Es, donchs, per un be social, per patriotisme, per dignitat d'homens, y per lo qu'es més que tot axò, per que tot ho compendia y tot ho traspassa, per dever de cristians, que'ns hem de proposar fer renàixer el cant verament popular religiós, pera que'l poble, trobanti'l seu propi esperit s'enfortexi en la fè, fugint de la grolleria del art vulgar fill de la sensualitat moderna.

Què no té en son recort una tonada d'aquelles que'ns desperten adins els recorts del temps primer de nostra vida, que'ns estreny el cor com cosa íntima, nostra de sempre, que'ns fa reviure tot d'una tot lo passat estimat, portantnos el regust dels amors primers, ab un no sé què d'agredols que fa plorar per dintre? Els que ja no som massa joves, encara'n podem fruhir d'aquests recorts que tenen un goig estètic complert, perque l'art més pur, més desinteressat agafa força y interès en el bell fons del nostre esperit, esperit evocador de lo més pur y sagrat de la nostra vida. Nosaltres encara'n varem agafar quelcom de la vida del cant popular; que'ls joves d'avuy ja casi solament s'han de refiar del llibre y de les transcripcions artístiques pera conèxer.

Jo vull comensar aquesta secció del cant recullit de la mateixa boca del poble mostrantvos un rosari que cantaven en la meua vila, quan jo era petit. M'havia quedat sempre a la memoria; y ara últimament, vaig encomanar a un bon compatrici meu, músich de professió, en Salvador, que viu a la mateixa xamosa vila de la costa de llevant, que busqués si alguna bona dòna d'edat se recordava del Rosari de Sant Antoni y encara'n va trobar, qui ab gran plaer li cantava la tonada anyorada, poca diferencia tal com jo la recordava.

Aquest Rosari's resava y cantava en el carrer per els volts de Sant Antoni de Padua. Era cap al tart, quan el sol anava a la posta; a entrada de fosch, que totes les dònnes del carrer s'ajuntaven, ab el coxí de fer puntes sobre la falda, devant de la casa que tenia sobre'l portal un ninxo ab la imatge del Sant, ab ciris encesos al devant y tot guarnit de flors. Allavors aquelles bones dònnes, sens dèxar de fer córrer els boxets ab lleugeresa, comensaven a resar el rosari de la Verge; al comensament de cada dena cantaven la tonada a Sant Antoni, y a cada Ave Maria cantaven com a tornada: «Jesús, Deu meu, Sant Antoni de Padua patró meu.»

Nosaltres no sabem donarhi aquell accent piados que hi donava aquell chor improvisat sens altra guí que la tradició, ni més impuls que la devoció al cor. Aquelles dònnes tenien totes ò l'espòs ò algun fill, ò pare ò germà, allà lluny, en alta mar, ab aquells barcos de vela que may podien midar el temps pera arribar a port; y la esposa y la mare en el carrer

de cases blanques del poble de vora'l mar, quan el sol fugia amagantse, al ritme solemniat de les onades cantaven ab el cor esponjós, plè d'esperansa

Deu de bondat, bondat immensa,
gran es la vostra clemencia;
quí sapigués pensar en vos
Sant Antoni de Padua gloriós.

Però d'alegría profunda, d'alegría intensa no n'hi hà cap com la de Nadal. Oh nom benhaurat que al mitx del hivern fas esclatar tots els cors en primavera! Y com no havia d'esclatar la cansó en el dia més alegre del home cristià; d'aquesta rica sava espiritual, com no n'havia de florir la expressió de la benhauransa de la humanitat en el dia que té a Deu mateix fet un nin, en la humilitat, adorat per reys y pastors, al costat del bou y la mula!

Oh, si haguéssim de fer un recompte del immens repertori dels cants de Nadal, desde'l comens del cristianisme fins als nostres dies! Quin poema de goig... del gran goig, se'n podria sintetisar d'aquest esplay tan humaníssim y tan divinal alhora! Perque l'alegría de Nadal té axò de particular, qu'es humaníssima a copia d'esser divina, y es divina per la plenitut que reb la naturalesa humana al rebre a Deu mateix en son sí. La primera cansó de Nadal la cantaren aquells pastors qui primers adoraren a Jesús, y fins que'l món serà món, un cop l'any, florirà en l'ànima humana aquesta cansó qu'es la flor del goig més pur qu'han tastat els homes.

L'ORFEO CATALUNYA, DE CASSÀ DE LA SELVA,
AB SON DIRECTOR MOSSEN GABRIEL GARCÍA, QU'HA CANTAT ELS EXEMPLES DE LES CONFERENCIES DELS PARES OTAÑO Y SUNYOL

Ja heu vist com la Sequència «Leta-bundus» qu'havem cantat, un dels cants més populars de l'edat mitjana, no ve a ésser més qu'un cant de Nadal. Dels drames litúrgics mitgevals que's conserven, ne trobem quatre que's referexen a Nadal: dos de l'Adoració dels Reis, un dels Sants Ignoscents y un de l'Adoració dels Pastors; además la vera forma de cansó de Nadal no dexava d'existir en aquella època, ja qu'en diferents manuscrits s'hi troba la dita forma d'una manera ben evident. En els reculls moderns formats directament de la boca del poble s'hi troba abundosa encara, y si be totes les tonades no's poden pas pendre per model de música religiosa, la gran majoria porten adins una alegria ignoscenta que lliga prou ab els esplays d'aquella gran diada. Además, aquesta no es pas música d'iglesia, encara que moltes d'aquestes cansons en la iglesia's cantaven en la Missa del Gall, sinó qu'es música del poble mogut per idees y sentiments religiosos despertats per la commemoració joyosa de la vinguda a la terra de Deu fet home.

Resumint: procedeix ò no del cant gregorià, el cant popular religiós té prou característiques que li donen fesomia propia y que cal respectar y ab deguda orientació conservar en la moderna tendència de fer càntichs pera que'l poble entoni directament les oracions y llohan-ses al Deu de cels y terra. Més que regles fixes y segures, lo que cal es sentir la cosa; tenir el gust de la simplicitat y la facultat de crear la melodia que val per sí sola, la que separada de l'armonia té prou interès pera despertar sentiments y moure l'esperit; l'armonia podrà subratllar l'interès melòdic, podrà intensificarlo, però res més: jamay deurà pendres l'interès principal, que pertoca a la melodia.

Com havem vist, desde'l comensament del cristianisme la iglesia docent s'ha acostat al poble fent ús del propi cant de aquest, contrarrestant la influencia de les heretges qu'ab els matexos medis procuraven atrauresela. El poble, avuy, necessita més que may la dolça y forta atracció de la Iglesia. L'enteniment està enfosquit per la superbia y els sentits desenfrenats no s'afarten may prou dels plahers baxos de la vida. Però ha de venir, y aviat, el fàstich, la reacció espiritual sobre de la materia; no en và portem el segell de Deu en la nostra ànima. Tinguem el cant apunt per quan l'horasla; ensagèmla ja aquest cant sincer, simple y profon, nascut del bell fons de cada rassa y regat per les puríssimes aygues del cant de Sant Gregori. Que, com mana'l bon Pastor de Roma, l'poble fidel s'identifiqui ab la liturgia per medi del cant; qu'allí ahont hi hà'l cant hi hà'l cor. No'ns acontentem que'ls fidels cantin la missa en els dies festius; busquem-loshi'l cant que puguin cantar en la iglesia y en el carrer, devant l'altar y dins la llar, que'l cant sia cristià a tot'hora y en

tot lloch, perque quan vinga l'hora de la gran conversió del món modern a la santa democracia cristiana tot el poble trobi ja format el cant qu'ha d'esser expressió de la vida alta y forta que l'amor universal de Jesucrist donarà als homes.

Y, ara, fèm com el poble, que quan va en pelegrinatge a una ermita, després de les funcions religioses y dels esbarjos en mitx de la gran natura, no abandona'l

LO CANONGE ABEL GOBERT, DE WASHINGTON, QUI'S DECLARÀ DEXEBLE DEL MESTRE CATALÀ JOSEPH ALEMANY, ACABANT SON DISCURS AB UN VISCA CATALUNYA

santuari sense entonar els goigs a la Verge Santíssima ò al sant ò santa venerada. Així nosaltres, seguint el bon sentit del poble, entonarem algun goig que'ns servirà com mostra d'aquest gènere tan estimat d'ell, y al mateix temps seràn invocacions als sants del cel perque tinguin cura de que tot axò qu'havem dit y cantat, abusant bon xich de la paciència de tan digna y bona gent, al menys servexi poch ò molt per la gloria de Deu y salut nostra.

De goigs rayl prou ne tenim pera triar; Mossen Romeu de Vich me'n té enviats una pila d'interessants, y un simpàtic seminarista de Solsona me n'ha prestats uns quants de ben bonichs. De totes maneres caldrà estalviarlos, no fos que a co-

pia de cansons y goigs vos en fes perdre les aficions

No totes les tonades de goigs tenen el mateix caràcter: n'hi hà de fesomia ben gregoriana; altres, més emparentats ab la cansó, saltan alegrement com un ballet, y fins n'hi han que'ls cantors hi assagen una armonisació, qu'apesar de sa ignoscenta rusticitat no dexa d'esser d'una candorositat ben expressiva de la senzilla fè del poble.

Prou m'ha costat decidirme en triar els que donariem com exemple tot repassant les belles colleccions de Mossen Romeu y del senyor Pennina de Solsona; però apesar de les típiques y belles tonades de aquestes colleccions, el cor se me n'ha anat cap els goigs que's canten a la «Verge de la vall de Nuria, voltada de soledats». Era molt jove quan els vaig sentir per primera vegada, després de caminar tot el dia per aquells altívols cims de nostres Pirineus; al entrar al capvespre en la fosca recullida de la iglesia, y sentir la rústica tonada dels goigs, el cor se m'esvalotà d'alegria y no sabia pas com aquietarme pera no cridar l'atenció dels devots. La taleya de les cansons ja'm rondava per dintre, y al trobar-me ab aquella, tan viva y tan a lloch, me produhí un goig que encara dura. A mi'm sembla qu'aquesta tonada se l'empescà un pastor tot pasturant les grans remades en els altívols cims que volten l'aquietada vall. Tot contemplant el rústech santuari en la capvesprada, el devot pastor, tot corprès en l'hora quieta, tot devallant a rosari, cantava a la Verge que seu aprop les neus eternes.

Es molt probable qu'en temps d'en Brudieu, al cantarse'ls seus goigs magnífics, el poble prengués part en la execució entonant la tornada; així l'obra del mestre havia de resultar una dignificació suprema del cant del poble. El geni, abaxantse als humils, cobrava nova forsa, y aquests eren pujats al cim del art més excels ab el mateix element propi, ab la inspiració que brota del fons mateix de una rassa.

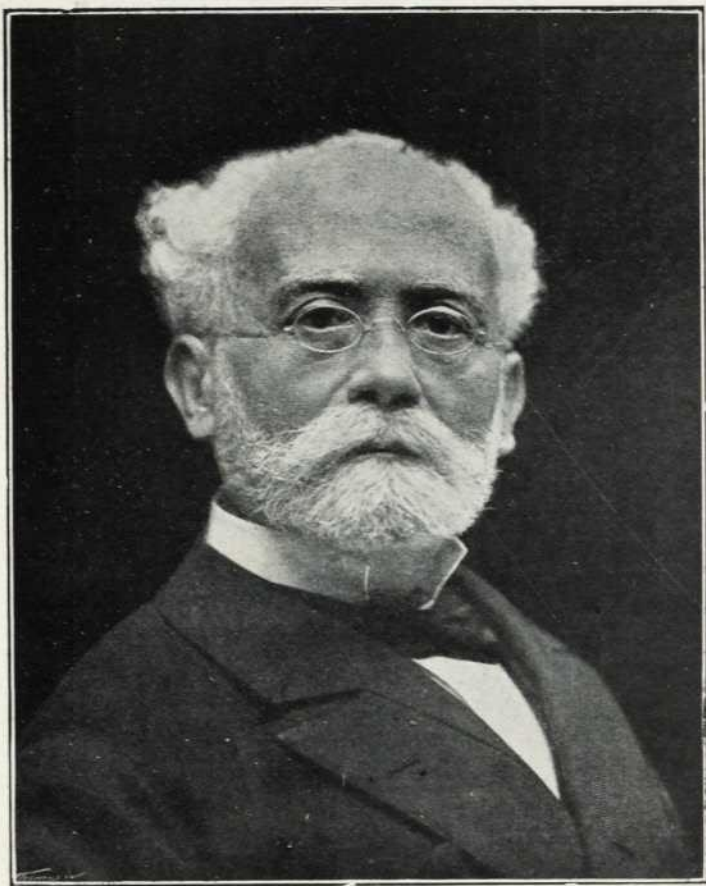
¿Què altra cosa podem fer nosaltres en aquest moment, pera tancar aquesta meva descosida conferencia, sinó cantar, encar que siga sols algun fragment, aquests goigs en que l'esperit popular vivifica una obra artística d'un dels grans dels nostres avantpassats?

Mes, havent abusat tant de la vostra paciència, encara m'atreveixo a demanarvos que'ns ajudeu en el cant. Fèm, si us plau, tots de poble, alternant ab el chor, entonant tots la tornada. Aquí, que tots som cristians, abaxèm-nos a fer lo qu'aconsellem als humils: a cantar ab senzillesa y com ab una sola boca y un sol cor; qu'axí aquest acte serà un exemple de lo que prediquem y de lo que recomanem, seguint les ensenyances del que aquí en la terra es representant del Pare de tots qu'està en el cel.—LLUÍS MILLET.

A LA CATEDRAL. - ASPECTES DE LA BASÍLICA DURANT LA MISSA POPULAR CANTADA'L DIUMENGE PASSAT
 PER UNA MASSA DE MIL VEUS DIRIGIDA PEL PARE SUNYOL
 (Fotografies de Sagarra)

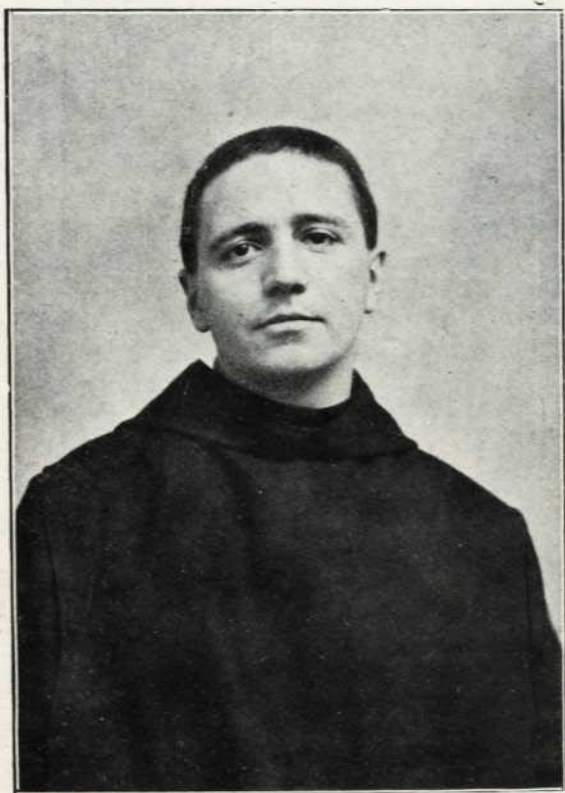
LOS CINCH CONFERENCIANTS DEL

LO MESTRE D. FELIP PEDRELL
AUTOR DE LA CONFERENCIA SOBRE LA "MÚSICA POLIFÒNICA"

LO M
QUE LLEGÍ SA CONFEREN

LO PARE GREGORI M. SUNYOL, O. S. B.
QUE LLEGÍ SA CONFERENCIA SOBRE'L "CANT GREGORIÀ"

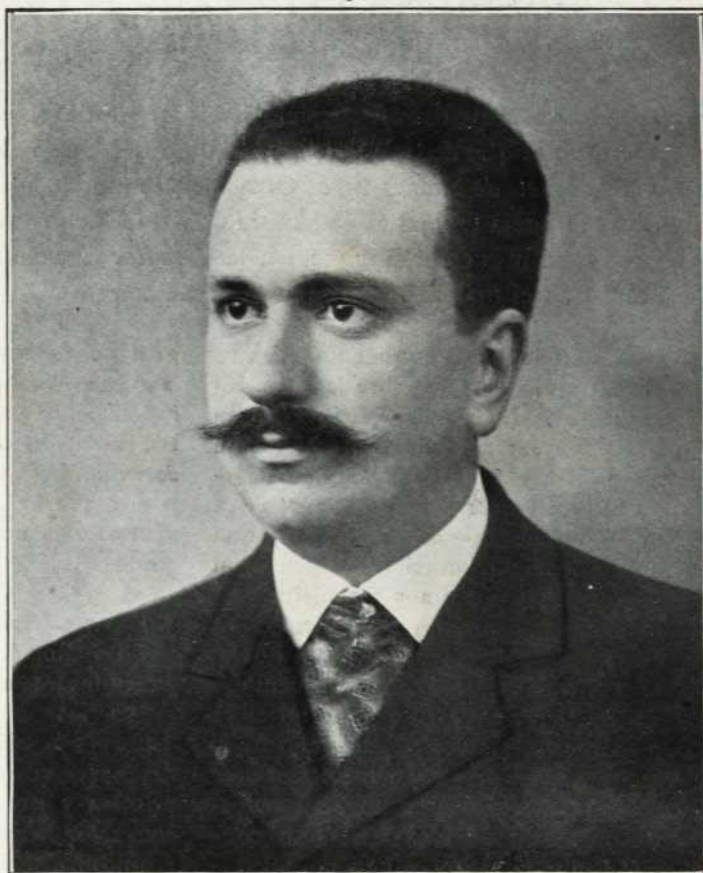

L'ORFEÓ CATALÀ, QU'HA CANTAT ELS EXE

CONGRÉS DE MUSICA SAGRADA

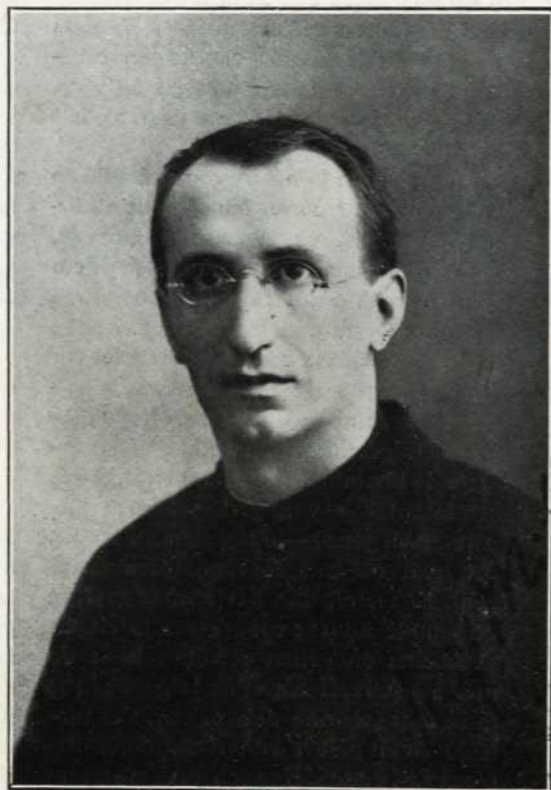
MILLET
MÚSICA POPULAR RELIGIOSA"

LO MESTRE D. VICENS M. GIBERT
QUE DONÀ LA CONFERENCIA SOBRE LA "MÚSICA ORGÀNICA"

CONFERENCIES DELS MESTRES MILLET Y PEDRELL

LO PARE NEMESIO OTAÑO, S. J.
QUE LLEGÍ SA CONFERENCIA SOBRE LA "MÚSICA LITÚRGICA MODERNA"

SESSIONS LITERARIES DE LA JOVENTUT NACIONALISTA

MAGÍ MORERA Y GALICIA

Aquesta simpàtica Associació ha inaugurat una sèrie de sessions literaries que té'l plan de celebrar mensualment, ab la que dedicà en la Sala Intima del Orfeó Català al celebrat autor de les *Hores lluminoses* y dels *Vint y quatre sonets de Shakespeare*. Obri la cerimonia en Joseph Carner ab l'estudi que publiquem a continuació, y l'acabà'l poeta festejant ab la lectura d'algunes de ses millors composicions.

Nostra més coral felicitació a la *Joventut Nacionalista*, ab tot el desitx de que segueixi per aquest camí ab igual acert y ab el mateix èxit d'aquesta vegada.

El nom de Poesia es un nom altíssim, el més assenyalat de sobre la terra. No se'l té de prodigar, no's té de jurar endebades per ell; es la flor del esperit y la gràcia suprema de les rasses. Però tampoch se'l té d'arreconar ab el pretext d'una major veneració — arreconarlo, ò vèurel no més com un principi abstracte, com una divinitat obscura y metafísica, immanent, a la qual fos superstició erigir els temples hont s'acobra la multitud en festa. Bo es que desiarà'ns apleguem devotament, y'ns repartim y oferim el pà brescat de la poesia y'l gustem espiritualment y sensual, y'ns n'emportem una comunal recordansa de nobilitat a nostres fogars quotidians. De piadosos convits d'aquesta natura, ningú no pot midarne l'eficàcia; però se sab ben cert que immancablement els pobles que s'hi son aplegats esdevingueren més bells y més forts. Quan en la llegenda històrica celebrem una època hont s'agermanen la ciencia cobejosa y la bèlica fortitut, la gentilesa de les dones immortalisada pel calfred generós del artista y la volior de les naus mercantívoles fent y desfent els camins de la riquesa, trobarèm la rahó d'aquell apogeu que triomfa del oblit en la comensalitat dels ciutadans a la taula radiant de la poesia, car formes canbians de la poesia son tots els estímuls de gran poder que mouen la corrua dels vivents.

Si limitavem la nostra comunicació ab l'alta poesia a recórrer òpticament un llibre de versos, en la cambra solitaria, sense ni articularne les paraules, podríem compararne'l resultat al d'interpretar una simfonia en un trist piano. Creguèu que l'art actual sofreix certes decadencies per falta de comunicació y d'espai. Si'ls nostres teatres tinguessin la capacitat material dels grechs y romans, ni el simulacre de l'habilitat efectista, ni els valsos sentimentals — y no parlo solament d'operetes vieneses, — omplirien un àmbit, pel qual no més fora proporcionat el geni. El teatre, que havia estat gayrebé un temple hont se congregava la ciutat, s'esbocina en petites rertulies hont no més assisteix la barriada; la poesia, que fou gaudi solemne dels palaus, s'es tornada sovint plaher solitari de pobres diables incoherents. No soch pessimista; no crech que's perllongui ja gayre aquesta depressió de lo més pur de la vida colectiva; el remey d'axò, com de tantes altres miseries y turpituts, van en l'heroyca desveïllansa nacionalista de tots els països civilisats. El valor espiritual de les

patries creix en notorietat y en imperi, y la poesia es la deù eterna de la veritat íntima dels pobles. Derrera son nou dictat, no triga pas la nova coordinació. La *Joventut Nacionalista*, ab les sessions de poesia que avuy inaugura, colaboreja a aquesta obra universal de serenitat y de grandesa.

Tots vosaltres admireu la mayna poètica d'en Morera y Galicia, qu'es un doble amich nostre pel seu carés de nacionalisme y la joventut del seu art. Tots recordem los seves *Hores lluminoses*, com triades esparses castellanes que foren la seva primera y rica producció. Tots sabeu com arreà delicadament la fórmula cam-poamorina, donantli una gensor que — encara qu'entre tots haguem abusat un poch del qualificatiu — m'arrisco a trobar tota mediterrània, parenta de la *Vita Nuova* y dels cants a llahor de Madona Laura, axís com en Joan Alcover l'havia acoblada ab una sonoritat y una forsa pintoresca a lo Victor Hugo. Tots esmentem les *Birbadores* y *Si la bruixa visqués...* gemmes exquisides del enfilall de sonets de mant poeta qu'en Pin y Soler presentava un día a l'ara de la Musa Civil — y en acabat les odes y'ls petits poemes, dels quals digué en Maragall, que les prologuejava, tantes coses justes y belles al oferirles al públich. Y bo serà retreuren les següents elegantíssimes paraules: «Vejàm la naturalesa essencial de la seva poesia. A mi'm sembla qu'es de serenor. La serenor es essencial de tota poesia, com de tota obra d'art, per que aquestes son sempre un transport de l'expressió humana a la regió del ritme pur, però a aquesta serenor s'hi arriba de moltes maneres y per axò la seva qualitat es molt distinta. En la d'algunes obres s'hi coneix encara lo que l'artista ha patit pel camí y es una serenor ardenta; en altres s'hi conté lo que l'artista no ha patit — podríem dir, — ja sia per que la seva emoció de la vida restés superficial y per lo tant indolorosa, ja per que sia tan propens al ritme, que fins l'impressió més forta y més profunda trobi desseguida en ell expressió ritmada: llavors l'artista, el poeta, fos quin fos el dol de la seva arrencada, no pateix pel camí de l'expressió rítmica, y axí's coneix en la mena de serenitat d'aquest, que no es ardencia y enlluernament com aquella altra primera, ni tampoch fredor y feblesa de llum com la segona, sinó netedat y comparansa, a la que convé'l concepte més usual de la serenitat. Aquesta es la que jo trobo en

l'obra d'en Morera.» Ab lleugers canbis de terminologia, per que la nostra estètica no correspon puntualment a la del Mestre immortal de nostra poesia renaixent, ens faríem nostre'l seu dictamen, encertat al caracterisar la gamma del iris de l'inspiració.

En Morera semblava ja destinat a incorporar a la llengua catalana'l sentit de la *leggiadria*, ab els seus ritmes jolius y la seva amable selecció dels temes y les paraules. Però no s'es aturat aquí el seu esforç. Avuy ens sobta ab una tasca fortíssima derivant d'Ausies March: la seva traducció dels *Sonets* de Shakespeare. En Morera, qu'escrigué a les seves *Hores lluminoses* aquells versos de malinconfia:

La pena es que he passat tres quarts de vida
delitós de la mel del bell parlar
y tenintla tan dolça dins de casa
no la he sabut fins casi vell xuclar,

no tenia mica de rahó de cloure'l seu petit volum ab aquella sensació gayrebé física de mimvansa. — Altrement, perxò, es sabut que una aytal sensació se troba al inici de la *Comedia Dantesca*; cal qu'un hom se malfi per sempre més de les desenganyades planyenses tardorals! — Y dich que no tenia rahó en Morera, per que en ell se dona un renovellament interessantíssim que miraré de consignar en lloch de precisar gayre abusivament els sentits d'una energia poètica que se'ns revelarà ella mateixa tot d'una en l'expressió autèntica dels matexos llabis que un dia's remogueren, cavilosos, sospesant els versos.

Una de les inanitats del romanticisme ha consistit en establir una certa divisió en cada moment històric entre joves y vells poetes: trobant en els vells una acció lenta y constant de cretinisació, y en els joves certes glories imprecises d'alliberament, de revelació, d'*élargissement*, com diu cada nou manifest de cada nova escola poètica francesa. Contra axò cal establir l'absoluta irregularitat de la joventut, axò es, de la encensor més viva d'inspiració, en els poetes. Hi hà poeta que s'ha entregat molt de temps al automatisme d'una moda, d'un tòpich literari, y quan apar que de la seva fantasia se'n podria dir allò del *Faust*: la signora è un *pó matura*, sobtadament, com la jayeta de la rondalla mallorquina, ella's converteix en una nit en la gerda núvia d'un príncep, de floridíssim brial. Hi hà, en cambi, poeta sentimental que, passada una certa fita de la seva vida, ha de tanyir-se la fantasia com se tanyeix el bigoti. Hi hà qui es jove de naxensa y per

tota la vida, com Goethe; hi hà qui ve al món decrepit sense redempció y ha de viure tota la vida—perdonèu la metàfora, tota montanyenca, — de nou mastegada. Jo sostinch que en Morera — havent sigut sempre un poeta autèntich, — es de la nissaga dels que's tornen cada dia més joves. No ho dich per compliment, ni tenint en compte qu'ell està derrera els meus fulls, sinó ab rigorosa convicció. De sos delicats versos castellans, a la seva derrera y admirable obra — la traducció dels sonets de Shakespeare, — hi hà una tensió cada vegada més calda de paraula y d'emoció, un senyoreig ascendent dels valors heterogenis de la poesia. Se pot dir sense paradoxa, que la traducció de Shakespeare per en Morera es una de les més pures originalitats del renaxement literari català.

MAGÍ MORERA Y GALICIA

La rahó d'aquesta joventut cada dia més pura d'en Morera? No nego qu'en part se degui a la guisa especial del seu talent ni al haver comensat una nova vida literaria en la parla natural. Però jo crech encara en una tercera circumstancia. Jo crech que l'actual idioma català comensi ara una maravellosa joventut. No us pensèu que vulgui reivindicar per la meua generació l'honor de represen-

tar el moment millor de la llengua catalana moderna. No: aquesta primavera del verb novell ara comensa y nosaltres no'n veurèm pas tot l'esclat. Però es innegable que se sent com la bunió de la sava ascensional y's veu créixer l'herba. Una llum estranya y ventejada de Mars, passa tota plena de flayre de violetes. En Verdaguer ens mostrà que l'arbre era tot ell vivent; nosaltres el veyem que bor-

rona. Y en Morera, com algun dels passats de la nostra generació— ne veig entre nosaltres, — no's gira al indret per hont s'esvahí la dolça claror de lluna de la nostra Renaxensa, ab una mena de recansa inguarible, sinó que's gira al aspre sol de Mars que puja, y reclama tots els devers d'un romiatge al país de Promissió, aconvoyantse en la gran caravana dels creyents. No podem, donchs, els que tenim aquesta visió del nostre moviment literari, parlar gayre de belleses definitives, sobre tot en relació ab els resultats possibles de la nostra literatura, a la qual està reservat un extraordinari pervindre de gloria. Així, la major llohansa que podem fer d'una flor de poesia catalana es dir qu'es jove, qu'es mussa les dents, que frissa de vitalitats inconegudes, que tot conservant una sentor de

segles, es cada hora més gemada... Aquesta es la llohansa que dirèm d'en Morera y Galicia, que tant se la mereix, y del seu nom ne farèm un exemple y un encoratjament, per la major excelsitut de Catalunya que'l té com un de sos fills predilectes; per la major excelsitut de Catalunya, que'l crida sempre cap al verge horitzó que s'axamora del vehinatge d'un atzur inexplorat. — JOSEPH CARNER.

EL RELLOTGE DE SOL

*Les hores tenebroses,
les hores embuyrades
son no més pels humans; per tu es el dia,
y del dia les hores solejades,
les hores triomfals y lluminoses
en que esclata exultant la Poesia.*

*La pedra desd'honl cantes, l'han colrada
l'arna del temps que res del món detura,
la pluja y la ventado,
y'ls ruxims del cap-vespre y de l'aubada.
Fins veurehi se'm figura,
fressejant en ta rústiga patina,
cremors acariciants, rojors confoses
de perfums y alenades xardoroses,
de frechs d'ala d'auells y de boyrina,
de tot lo qu'en ton viure't petoneja*

*y a petons te consum!... Y al vèure't ara,
mut sota'l núvol que ton front ombreja,
m'ets consemblant: té humanitat ta cara.
M'ets consemblant y'l beso
d'aquí baix ab els ulls... Foscors de pena
hi hà en ta calor marcida...
Mes tens la noble excelsitut serena
de l'ànima escullida,
d'esquisitats frisosas,
que viu a quatre vents la vida plena
reclosa en son sagrari, y desdenyosa
de l'hora esmortuhida,
de l'hora que no canta lluminosa
ab la llengua de foch qu'encen la vida!
Allavores triomfes! allavores
l'enlayres com un símbol! Ta sageta
surgeix de l'ombra assenyalant les hores*

*ab geste imperatiu de ratlla dreta,
y somrius y flameges y t'arborea
de cara al sol, mentres ton ferro canta
la paraula de llum, la gran, la santa,
la paraula feconda del Poeta!
De tes rojors cremanta,
del verdejar de les negrors confoses,
el sol ne treu vesllums de gemmes foses
al gresol de besades flamejantes...
Y axí enjoyat, gloriosament, dius l'hora
digna d'esser cantada!...
la que la nit anyora,
la que l'esprit daleix... la somniada
com expressió vivent, vibrant, palpable
d'aquell'altra!... de l'hora benehida
en que un sol de Bellesa encen la vida
y li ensenya a parlar de lo nefable!*

DELS XXIV SONETS DE SHAKESPEARE

*Centre vivent de mon fanch pecador,
jòch dels rebels poders que't tenen presa
per què sofrexes, dins, fam y tristor,
y afora't pintes d'exultant riquesa?*

*En hostatge ruinós ¿a què esmersar
renda tan gran pera un lloguer tan breu?
Be'ls cuchs se'n faràn festa, al heretar
tos luxes, qu'es el terme del còs teu.*

*Viu, donchs, a espeses d'ell; pera tos fins,
slen les penes ton crexent cabal;
venent hores banals, còmpra anys divins;
comfòrtat tu, y el restet serà igual.*

*Nodrèixte de la Mort, que d'hòmens viu;
que un cop morta la Mort, lo etern somriu.*

*Quan en silenci al pensament m'acut
la memoria de coses qu'han passat,
me dol no tindre les qu'he tant volgut
y'l recort del bell temps me té agreujat.*

*Llavors fiten mos ulls, poch fets al plor,
en la tomba als amichs qu'he estimat tant,
y'm torna'l plany passat a trencà'l cor
veyent ses cares ombres com se'n van.*

*Llavors, patint de nou el vell patir,
y'ls dolors ajuntantne, miro extés
lo negre compte de mon greu sofrir,
y'l pago novament com si'l degués.*

*Mes si llavors pensà en tu m'acut.
fuig ma pena y recobro lo perdut.*

*Làs del treball, demano ansiós al llit
pels membres fadigats el dols repòs;
y altra fadiga m'entra tot seguit
dins del cervell, quan ja descansa'l còs.*

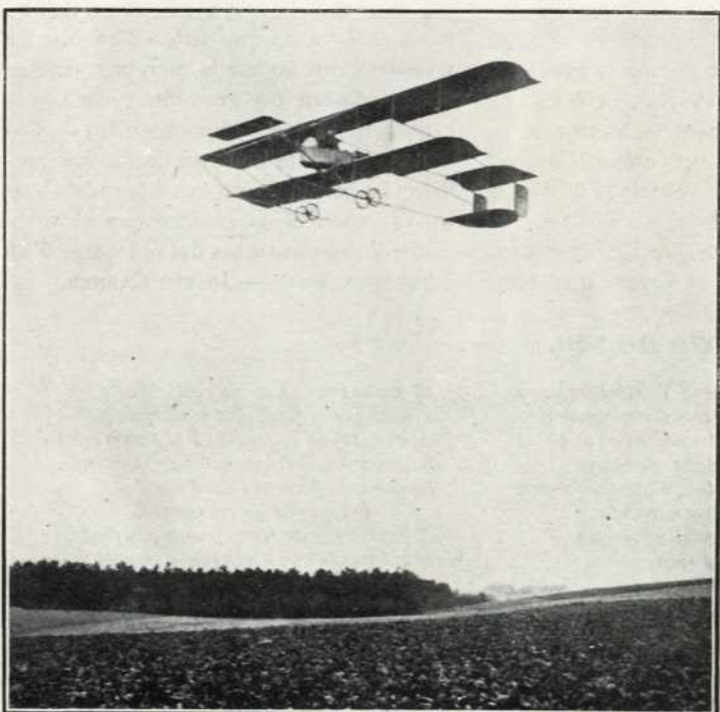
*Es que ma pensa, desd'hont so allunyat,
a tu se'n va com freturós romeu,
y, obrint els lassos ulls de bat a bat,
guayto com cego qu'en la fosca hi veu.*

*Y en la fosca dels ulls, mon esperit
veu ton imatge en la buydor surant,
com astre que, sospès en negra ntl,
la nit fa bella y la negror radiant.*

*Y de nit mon cervell, de dia'l còs,
per tu ò per mi, no'm dexe may repòs.*

MAGÍ MORERA Y GALICIA.

UN AVIADOR CATALA

D. LLUÍS FOYÉ BARELLA

EN SON BIPLÀ Y EN UNA DE SES VOLADES

Aquest barceloní de vint anys es el primer pilot-aviador català qu'ha obtingut son «brevet» a París y'l més jove de tots los espanyols, havent fet sos exercicis y probes ab tal lluhiment que ho han consignat especialment los periòdichs francesos. Sos vols a dos mil metres d'altura, ses maniobres a motor parat, ses lluytes ab vents contraris y ab nuvolades que tapen la vista, han sigut fins ara felicissims y molt alabats. Per molts anys ho puga dir!

DEL MEU CARNET

LA he vist passar la desfilada anònima, y en mon cor li he axecat un monument... Son els que en les batalles cauen a milions abrassats a una bandera, símbol de patria y de llibertat; els qui, ab sa escrupulositat en la tasca encomanada, enlayren el nom de l'industria nacional; son els qui, sumisos a la veu dels seus avantpassats, eternisen una Religió; son els qui se sacrifiquen seguidament sense aparato per complir ab son dever vers la familia; son els qui glorifiquen la caritat ab llurs obres amagades; son els qui, en el silenci de la nit, reposen forses per la feyna del demà y de cada dia; son els qui, al sortir del taller ò de la fabrica y colzejantse ab el luxe del carrer, no l'ambicionen; son els qui guarden en tots llurs actes el còdex del amor en mitx de les lluytes fraticides qu'amenassen destruhir la societat moderna; son els qui vibren, al primer crit d'entusiasme per una conquesta de llur poble ò a la primera amenaça de llur independència... Son els innominats, els anònims, els que en ma imaginació desfilen heroicament, formant com un fris de bronzo daurat sobre'ls marbres d'un palau, immens com el món, vell com els segles, lluminós com la gloria, etern com la paraula divina... Son els anònims, que a cada pas del nostre pelegrinatge creuem per la via; y tot just ens aturem a contemplarlos, com avergonyits de descobrir en ells esplèndidament lo que a nosaltres ens manca, desafiantlos més d'un cop ab nostra superbia estúpida... Y de les batalles ne surt sublimat un general, y de l'industria un inventor, y de la religió un sant, mentres que la gran massa dels innominats no consta ni com a nota en el Llibre d'or de les glories del món. Es per axò que jo, silenciosament, recullit com devant d'un altar, els hi also en mon cor l'apoteosi brillant de tota ma reconeguda admiració. Oh! Quina injusticia més terrible, si després del misteri de la Mort no vinguessin les degudes compensacions! Serà allavors quan, desde les altures de lo infinit, en possessió de tota la veritat, veurèm caure una a una totes les estàtues que'ls homes enlayrarem sobre columnes d'honor, y espantats, presenciarem la desfílada gloriosa dels hèroes anònims ab llur nom orlant ab nimbes de llum tota l'Historia... Es per axò que quan veig passar pel meu devant un soldat, un obrer, un treballador qualsevol innominat, y el sé bo, caritatiu, honrat, me descobrexo ab reverencia, y si puch, m'amago, sentintme petit, insignificant, ridicol...

CARLES DE FORTUNY.

HERMOSURA

de la boca y bonica dentadura, les manté sempre'l LICOR DEL POLO

TORREDEMBARRA. — L'HOMENATGE A MAÑÉ Y FLAQUER
INAUGURACIÓ DE LA LÀPIDA EN LA CASA HONT NASQUÉ L'IL·L·STRE ESCRITOR
L'ORFEÓ TARRAGONÍ, DESPRÉS DE DESCOBERTA LA LÀPIDA, CANTANT L'ALELUYA
DE H·ENDEL. — (Vallvé, f.)

REVISTA

Sindicat d'autors

«L'home de palla» es el títol de la darrera obra qu'ha produhit l'Iglesias y estrenat el Sindicat d'autors. Té dos actes y es, més qu'un drama, una comedia dramàtica de costums barcelonines. Lo que'n constituïx la molla es el contrast entre dues famílies que, per aliansa, ne formen una. Se tracta d'un matrimoni entre dos viudos, ab fills grans per una y altra banca. Ningú de la casa es dolent y, no obstant, els dos trosos de família estàn completament separats per l'educació, per les creencies, pels gestos, per tot. D'aquí que quan ve'l final, després dels incidents qu'estàn a punt de portar a presidi al home-testaferro d'un diari y per culpa dels quals se descobreix la perduda

de la seva filla per manca d'una mare que tingués sobre d'ella l'autoritat deguda, la família resta destinada: els normals a un cantó, els anormals al altre.

Com se veu, el final es completament dramàtic. Ab tot, els procediments pera arribarhi, sense ser francament còmichs, son en realitat de comedia. Lo qual no es dir que's vegi en cap dels dos actes contrastos de tònica. Pel contrari, se descapdellen ab harmonia, no sent pas aquesta una de les menors qualitats de la producció.

La companyia del Sindicat en «L'home de palla» obté un èxit comparable al del autor, ocupant cada hù la posició deguda y fonentse tots en un d'aquells conjunts que fan les delícies dels aymants del teatre pel teatre, tan diferents dels aymants del teatre... pel tenor. Val a dir que'ls encarregats d'interpretar «L'home de palla» eren l'Emilia Baró, la Fremont, la Pla, en Vinyas, en

Bardem, en Carles Capdevila y en Galcerán.

A «L'home de palla» ha seguit «La victoria dels 110», del Antoni Muntanyola, y «Epitalami», del Ambrós Carrión, en dos y un actes, respectivament.

«La victoria dels 110» es una farsa que fora difícil d'analisar en l'espai que permeten aquestes cròniques, per lligarshi diversos temes més o menys complicats. Cal dir, ab tot, que l'Antoni Muntanyola ha donat un pás en ferm dintre la carrera d'autor dramàtic, en el sentit d'haver comensat a

Perfumeria y obgetes de tocador
de totes marques y de tots preus.

assolir aquell domini de la tècnica qu'es necessari a tot escriptor que's destina al teatre y que fa que'l resultat de lo que un imagina produhexi, al realisarse, l'efecte que un n'havia esperat.

«Epitalami» es una tragedia plantejada y resolta ab valentia per un autor de grapa, que veu en gros y sent ab intensitat. Se tracta de quelcom qu'impresiona fonament, fins al punt d'oprimir la gola y encongir l'esperit.

Congrés de Música Sagrada

Closa de tot just l'Assamblea d'Econòmiques que tan bell èxit ha obtingut, hem tingut a Barcelona un importantíssim Congrés de Música Sagrada.

Un fet altament significatiu y que dona la mida de l'importancia de semblant manifestació de cultura, es el de que, ab tot y tractarse d'un Congrés Nacional, s'ha convertit fins a cert punt en internacional, ja que hi han assistit personalitats eminentíssimes del món catòlich europeu que s'interessen per la gloriosa renaxensa que s'està operant en la Música Sagrada, gracies als esforços de qui regeix desde la Cadira de Sant Pere, e's destins de la Cristiandat.

Y una satisfacció extraordinaria l'hem rebuda'ls bons catalans al poder constatar còm de totes les terres ibèriques, ha estat la nostra la que s'ha mostrat més avensada en tots els aspectes del art musical. Per axò, malgrat les paraules en contra pronuncia-

VI PINEDO de Kola Compost.
Tonich Nutritiu.
Kola, Coca, Guarama, Cacao y Acil-fosforich.
Cura: Anemia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afeccions gástriques, Digestions difícils, Atonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embras. — Premiat varias Exposns.
Sens rival pera nens y vells

des per algun congressista, al tractarse de fundar l'institució ceciliania, veritable escola de música religiosa, va acordarse ab entusiasme que la central, es a dir, la casa matriu, fos domiciliada a Barcelona.

AYGUA COLONIA ORIVE

Garrafó de 4 litres 16 ptes. franch estació, demanantlo a Logroño ab son import. No's tornen a omplir els atuell.

Sens igual pera evitar la supuració de barbs, fonentlos quan s'inicien ab una o dues friccions de toballola mullada ab tan excelent perfum. Resultats infalibles. 3 rals frasco

MOSAICS E F ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

Emplastos Allcock

Marca Aguila
(Fundada en 1847).
El Medicament Més
Maravellós Del Món
Pera Us Extern.

Tos, Refredats, Pulmons fachs
Los Emplastos Allcock servexen de pre-
ventiu axí com de curatiu. Eviten que
durin els costipats.

Reumatisme a les espatlles.
S'alivia ab els Emplastos Allcock. Los
usen els atletes pera'l cansament ó
dolor de's mnsclcs.

El Emplasto Allcock es el primitiu y llegendim. Aquest em-
plast es el remey universal y se ven a totes les farmacies del
món civilisat. Apliquèulo ahont sia que se senti dolor.

Quan necessiteu una píldora

Purament vegetal

PRENEU UNA Píldora Brandreth (Fund. en 1752.)

Pera Estrenyement, Bili Mal de Cap, Desvanexements, Indigestions, etc.

DE VENDA A LES FARMACIES DE TOT LO MON

Agents a Espanya—J. URIACH & CA., Barcelona.

Fosfo.Glicolola
DOMENECH
L'ECITINAD
FERRUGINOS
MOSTRAS DE FRANCH
PODEROS TONIC
RECONSTITUYENT
B DOMENECH Ronda S^a Pau, 71
BARCELONA

COLECCIÓ "VARIA"
POESIES
DE
Francesch Matheu
A dos rals.

IMPOTENCIA
DE ABDUS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les
PILDORAS OURANIA
Nou descobriment. - Immens èxit
Tractament energich y sens perill.
Curació garantida ab un sol frasc.
Envio discret. Preu del frasc 10 franchs.
Franch ab instruccions per correu, ptes. 12
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR
ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31. PARIS. —

Pelleteria La Siberia

Preu fixo — On parle français
RAMBLA DE CATALUNYA, 15

IMMENS ASSORTIT de tota
classe de confeccions y echarpes
de pell. Martes. - Renards. -
Chinchilles. - Nutries. - Ar-
minis. - Skungs, etz., etz.
Corts Catalanes, 624

Chassaigne Frères

Ventes al comptat y a plassos — Lloguers — Exposició y
Dipòsit Passeig de Gracia, 38. Teléfon 2363. Barcelona

PIANOS de CUA y RECTES
a CORDES CREUADAS
PIANOS - AUTO - PIANISTAS
ROLLS AEOLIAN C^o - F. I. R. S. T.
IMPERIAL
ARMONIUMS Cristophe & Etienne

Enquadrernació de la ILUSTRACIO CATALANA

Cada volum, 5 pessetes. — Tapes soltes, 3 pessetes.

ILUSTRACIO CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranjer: 35 franchs

Reservats tots los drets de propietat artistica y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona